

Annette Đurović*

Univerzitet u Beogradu
Filološki fakultet

**JELENA KOSTIĆ-TOMOVIĆ: SAVREMENA NEMAČKA LEKSIKOGRAFIJA.
BEOGRAD: FOKUS – FORUM ZA INTERKULTURNU KOMUNIKACIJU, 2017.**

Prikaz
UDC 811.112.2'374(049.3)

Pred nama je najnovije naučno dostignuće dr Jelene Kostić-Tomović, vanrednog profesora Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu, koja tim kapitalnim delom na preko 300 strana popunjava prazninu u oblasti nemačke teorijske leksikografije na ovim prostorima.

Uprkos rastućem interesovanju za nemački jezik u ovom delu Jugoistočne Evrope – za njegovo učenje, proučavanje i upotrebu u svakodnevnom životu – do sada nije postojalo nijedno naučno zasnovano detaljno istraživanje savremene nemačke i srpsko-nemačke leksikografije ovoga tipa, koje bi se uz to moglo primeniti u nastavi kao priručnik ili u profesionalnom životu kao vodič kroz šumu raznoraznih rečnika na tržištu, u bibliotekama i na internetu.

Bez obzira na to da li se radi o nekome ko studira nemački jezik ili o nekome ko ga primenjuje u profesionalnom životu – rečnici su i u naše visokotehnologizovano doba neophodno svakodnevno pomagalo. Ne postoji nijedan rečnik koji može kompenzovati suštinsko neznanje korisnika, ali nam njihovo kompetentno korišćenje svima bez sumnje olakšava ostvarenje komunikativnih ciljeva.

Knjiga prof. dr Jelene Kostić-Tomović jasno je strukturisana i dosledna je toj strukturi. U uvodnom delu autorka, tako, određuje ciljnu grupu svoje studije – germaniste i buduće germaniste u Srbiji, kao i filologe i nefilologe koji koriste nemački jezik. Čini nam se veoma bitnim to što autorka naglašava da ovo delo može biti samo prikaz trenutnog stanja, s obzirom na buran razvoj komunikacionih tehnologija u savremenom svetu, čije leksikografske implikacije J. Kostić-Tomović ukratko i predstavlja čitaocima. Pored toga, ona čitaoce upućuje i na druge probleme u vezi sa izradom rečnika i sa njihovim korišćenjem, kao što je, primera radi, problem

* Filološki fakultet u Beogradu, Studentski trg 3, 11000 Beograd, Srbija, e-mail: annette.djurovic@fil.bg.ac.rs

terminologije, iza koga se često kriju različite teorije, koje autorka u „Savremenoj nemačkoj leksikografiji“ detaljno i objašnjava, ukoliko su značajne za nastanak rečnika ili za njihovu upotrebu. Uvodni deo takođe pruža informacije o sadržaju knjige, o njenoj strukturi i nameni.

Drugo veliko poglavlje ove studije posvećeno je izgradnji leksikografske korisničke kompetencije. Zanimljivo je, i prema našem mišljenju veoma pohvalno, to što autorka pritom ne polazi od pretpostavke da potencijalni čitalac poseduje suštinska teorijska predznanja iz leksikografije, već ga sistematski upoznaje sa odgovarajućim pojmovnim aparatom i veoma detaljno i jasno objašnjava teorijske pretpostavke ove discipline. Zahvaljujući takvom pristupu, drugo poglavlje „Savremene nemačke leksikografije“ veoma je pogodno za primenu u nastavi, na primer na Filološkom fakultetu, a posebno za studente germanistike. Autorka navode vešto ilustruje primerima, što znatno doprinosi odličnoj vizualizaciji i upečatljivosti. Pored leksikografske kompetencije (uključujući i informacionu pismenost, jezičku kompetenciju i opštu kulturu), J. Kostić-Tomović u ovom delu knjige objašnjava i Evropski referentni okvir za jezike sa različitim nivoima jezičke kompetencije, kao i nastavničku i prevodilačku kompetenciju.

U trećem velikom teorijskom segmentu autorka se bavi rečnikom kao takvim, tipologizacijom rečnika, kao i makrostrukturuom i mikrostrukturuom rečnika, pri čemu navode opet ilustruje i primerima i grafičkim prikazima. Time postiže to da i neupućeni početnici dobijaju široke i sistematizovane osnovne informacije, sto će im nesporno olakšati pristup pojedinim rečnicima. Upućenim filozozima koji imaju rutinu u upotrebi rečnika ovi primeri i objašnjenja ponekad će se možda učiniti suvišnim, ali ako uzmemo u obzir to da se mnogi, a naročito pripadnici mlađe generacije, često nekritički uzdaju u brzo dostupne, neproverene i neautorizovane izvore na internetu, ovo je neophodno da bi i početnici stekli leksikografsku kompetenciju. Autorka kategorizuje i locira informacije koje rečnici nude, objašnjava pojam ekvivalentnosti (pri čemu znamo da je to, poput definicije rečenice, jedan veoma kompleksan problem), ukazuje na čvrstu povezanost leksikografije i fonologije, fonetike, morfologije, sintakse i frazeologije, kao i na probleme nemačkog kao pluricentričnog jezika. Sledi veoma detaljna i akribična sinhronijska i dijahronijska tipologizacija rečnika, uz mnoštvo primera i slika.

Na kraju J. Kostić-Tomović navodi i savremene portale, internetske izvore, elektronske i druge rečnike i ukazuje na negativne trendove u aktuelnom razvoju leksikografije koji zahtevaju sistematsku izgradnju leksikografske kompetencije kod potencijalnih korisnika rečnika. Treba naglasiti da se kategorizacija rečnika zasniva na

teorijski obrazloženim principima, što će korisnicim sigurno olakšati snalaženje u mnoštvu primera.

Upravo zbog svega toga, kao i zbog celokupnog ansambla jasno prikazanih teorijskih stavova i praktičnih primera, prilagođenih potrebama stručne javnosti, mišljenja smo da je knjiga prof. dr Jelene Kostić-Tomović, kao delo izuzetno širokog spektra o nemačkoj i srpsko-nemačkoj leksikografiji, više nego potrebna. Ovaj priručnik svakako je rezultat dugogodišnjeg uspešnog rada i iskustva na tom području i bez sumnje obogaćuje spektar germanističkog istraživanja u Srbiji, a možda i slavističkog u zemljama nemačkog govornog područja. Ubeđeni smo da će delo naći mesto kako u nastavi, tako i u profesionalnoj praksi, a preporučujemo ga i užoj i široj stručnoj javnosti.